

Elinvoimaiset alueet ja kunnat

Akavan
alue- ja kuntavaalitavoitteet

Akava

SISÄLLYS

Palveluiden kysyntä ja tarjonta ovat murroksessa	3
1. Yhteistyössä on voimaa	5
2. Sivistyskunta voi hyvin, osaa ja menestyy	6
3. Elinvoimaa yrityksistä, osaajista ja palveluista	9
4. Toimivat ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille	13
5. Hyvinvoiva henkilöstö mahdollistaa laadukkaat palvelut	16

Hyväksytty Akavan hallituksessa 19. 9. 2024

ISBN: 978-952-7281-83-3

Taitto ja grafiikat: Liisa Valtonen

Kuvat: Ida Pimenoff s. 7, 8, 11 ja 16 sekä Lehtikuva/Ismo Pekkarinen s. 15

Akava nostaa alue- ja kuntavaalitavoitteissaan esiin yhteistyön ja yhteistoiminnan tarpeen tärkeyden, laadukkaat koulutus- ja sivistyspalvelut, kunnan elinvoimatehtävät ja hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveystyöpalvelut sekä hyvän henkilöstöpolitiikan.

Palveluiden kysyntä ja tarjonta ovat murroksessa

Suomen väestörakenne vaikuttaa kuntien ja hyvinvointialueiden asukkaiden palveluihin. Ikäluokat pienentyvät ja ikääntyneen väestön osuus kasvaa, mikä siirtää palveluiden tarpeen painopistettä. Palveluiden laatua, saatavuutta ja saavutettavuutta uhkaavat samaan aikaan vähenävä kysyntä ja kasvava kysyntä. Peruskoululaisten määrä vähenee ja ikääntyneiden palveluita tarvitaan lisää.

Kaupungistuminen tyhjentää toisia alueita ja täyttää toisia. Digitalisaatio ja vihreä siirtymä muuttavat asukkaiden ja yritysten tapaa käyttää palveluita ja työntekijöiden tapaa tehdä työtään. Paikallishallinnossa on pulaa osaavasta henkilöstöstä ja työ on vaativaa. Ihmisten arjen peruspalvelut joudutaan tulevaisuudessa turvaamaan niukkenevilla resursseilla. Kunnilla ja hyvinvointialueilla on useita yhteisiä tehtäviä, jotka liittyvät asukkaiden palveluihin.

Yli puolet kunnista on jo nyt alle 6 000 asukkaan kuntia. Selvitysten mukaan kunnan pieni koko on yhteydessä heikkoon elinvoimaan ja houkuttelevuuteen. Julkisen talouden sopeuttamistarve heijastuu myös alueiden talousnäkömiin.

On siis perusteltua olla huolissaan alueiden näkymistä, mutta meillä on mahdollisuudet vastata näihin haasteisiin ja rakentaa toimivat pal-

Matalin kunnallisvero vuonna 2024
on seuraavissa kunnissa:

Kauniainen

4,4%

Kustavi

5,3%

Helsinki

5,3%

Espoo

5,3%

Eurajoki

5,4%

Lähde: Kuntaliitto

velut. On tärkeää, että kunnissa ja hyvinvointialueilla tehdään tulevana vuosina ratkaisuja, jotka vastaavat edessä olevaan murrokseen ja avaavat uusia mahdollisuuksia. Näin voimme pysyä hyvinvointiyhteiskunnan palvelulupauksessa, jonka tarkoituksena on turvata laadukkaat peruspalvelut myös tulevaisuudessa.

Akavan päälinjat palvelumurrokseen vastaamiseksi

- Varmistetaan henkilöstön hyvinvointi ja riittävyys, koska se on kuntien ja hyvinvointialueiden tärkein voimavara. Henkilöstön tuottamalla perheiden, nuorten, työikäisten ja vanhusten palveluilla tuetaan osallisuutta ja toimintakykyä sekä ehkäistään sosiaalisten ongelmien syntymistä ja kasautumista.
- Tehdään palveluissa kustannuksia säästäviä ja vaikuttavia ratkaisuja priorisoimalla, hyödyntämällä digitalisaatiota ja tekoälyä ja löytämällä uusia tekemisen tapoja.
- Osallistetaan henkilöstö mukaan kehittämistyöhön ja palveluratkaisujen suunnitteluun.
- Kehitetään kuntien ja hyvinvointialueiden sekä niiden välistä yhteistyötä. Varmistetaan myös julkisten, yksityisen ja kolmannen sektorin välinen sujuva yhteistyö.
- Hyvinvointialueilla palveluiden tuottamisessa hyödynnetään monituottajuutta kasvavaan palvelutarpeeseen vastaamiseksi.
- Huolehditaan siitä, että kunnat ovat sen kokoisia, että ne pystyvät vastaamaan palvelutarpeeseen kustannusvaikuttavasti ja tehokkaasti.
- Luodaan kriisikuntamenettelyn rinnalle prosessi, jossa opetus- ja kulttuuriministeriö ja valtiovarainministeriö aloittavat neuvottelut, jos kunta jää useana vuonna peräkkäin sivistyspalveluiden laatutavoitteista.
- Sitoudutaan myös paikallistasolla hiilineutraaliutta edistäviin ratkaisuihin.
- Tunnistetaan työllisyys- ja kotouttamispalvelut kuntien keskeisimmiksi elinvoimapalveluiksi ja panostetaan niihin.

1

Yhteistyössä on voimaa

Kunnilla ja hyvinvointialueilla on asukkaiden palveluihin liittyviä yhteisiä tehtäviä. Aito ja sujuva yhteistyö terveyden ja hyvinvoinnin, elinvoiman ja kestävä talouden edistämiseksi pitää varmistaa sopimalla käytännön vastuista ja toimintatavoista, tiedonkulusta sekä viestinnästä selkeästi.

Tiivis yhteistyö on tärkeää palveluiden saatavuuden ja laadun sekä palveluketjujen sujuvuuden kannalta sivistys- ja sote-palveluiden yhdyspinnoilla, lasten, nuorten ja perheiden palveluissa, vammaisten, päihdeongelmien hoidossa ja ikäihmisten palveluissa, kotoutumisessa sekä turvallisuudessa ja varautumisessa sekä työllisyyden edistämässä. Myös julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoita ja yhteistyötä tarvitaan asukkaiden ja yritysten palvelutarpeeseen vastaamiseksi.

Oppilas- ja opiskelijahuollon moniammatillista työtä sekä sote- ja sivistyspalveluiden kanssa tehtävää yhteistyötä on kehitettävä lasten ja nuorten mielenterveyden tukemiseksi. Siihen on kohdennettava riittävät resurssit, jotta ennaltaehkäisevä työ on mahdollista myös matalan kynnyksen palveluna esimerkiksi kouluissa.

Julkisten palvelujen perustana on hyvä hallinto. Palveluiden käyttäjän on pystyttävä helposti tunnistamaan omat oikeutensa ja tiedettävä, mihin hän voi olla yhteydessä omassa asiassaan. Hyvä julkinen hallinto turvaa kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun. Se on avointa, läpinäkyvää ja vaikuttavaa sekä kuuntelee ja osallistaa kansalaisia. Vain hyvällä hallinnollisella valmistelulla ja tiedolla johtamisella voidaan saavuttaa palveluilla tavoiteltuja tuloksia.

- **Palveluiden saatavuus, palveluketjujen sujuvuus ja laatu pitää varmistaa tekemällä tiivistä yhteistyötä kunta- ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoilla sekä kuntien keskinäisellä yhteistoiminnalla.**
- **Paikallishallinnossa on huolehdittava, että asukkaiden oikeus hyvään hallintoon toteutuu.**
- **Osallistumisen mahdollisuuksia pitää lisätä hyödyntämällä esimerkiksi digitaalisia ratkaisuja ja tekemällä osaavaa viestintää.**

Hyvä julkinen hallinto turvaa kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun.

2

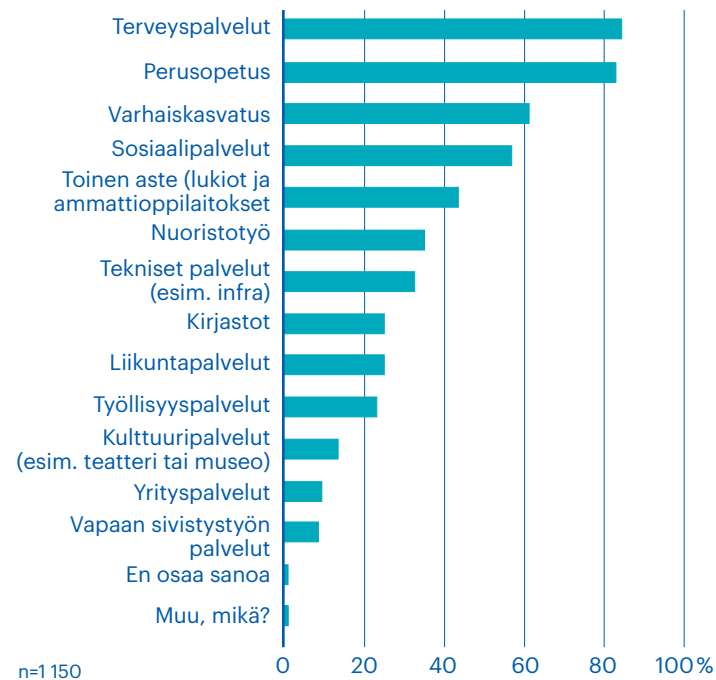
Sivistyskunta voi hyvin, osaa ja menestyy

Koulutus ja sivistys kuuluvat kunnan ydintehtäviin. Varhaiskasvatus ja perusopetus kunnan lakisääteisinä tehtävinä toteutetaan jatkossakin lähipalveluina. Vapaan sivistystyön ja kirjastojen toiminta turvataan. Osaamistasoa nostetaan ja jokaiselle nuorelle taataan toisen asteen tutkinto. Oppilas- ja opiskelijahuollon yhdenvertainen saatavuus koko maassa turvataan.

Laadukas varhaiskasvatus luo perustan koko oppimispolulle. On huolehdittava riittävästä, koulutetusta varhaiskasvatuksen opetus- ja muusta henkilöstöstä sekä varmistettava lapselle tämän tarvitsema

Laadukas varhaiskasvatus luo perustan koko oppimispolulle.

Mitkä ovat mielestäsi ne julkiset palvelut, joiden laadukasta tuottamista kotikuntasi tai hyvinvointialueesi tulisi tulevaisuudessa ensisijaisesti priorisoida?

Lähde: Akava Works -alue- ja kuntapalvelukysely 2024*

*Kyselyn tulokset ovat osoitteessa <https://akavaworks.fi/kyselyt/alue-ja-kuntapalvelukysely-2024>

tuki. Yhä useamman lapsen on voitava olla mukana varhaiskasvatuksessa. Kuntien pitää mahdollistaa, että lasten oikeus osallistua varhaiskasvatukseen toteutuu. Kotihoidontuen kuntalisä ei saa muodostua esteeksi tälle.

Kuntien pitää varmistaa, että kaikilla 1.-2.-luokkaisilla on mahdollisuus osallistua iltapäivä- tai kerhotoimintaan. Jokaisella lapsella on oltava mahdollisuus harrastamiseen. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa kuntien nuorisotyöllä on tärkeä merkitys.

Kuntien on otettava pitkän aikavälin tavoitteeksi, että kaikilla kuntalaisilla olisi vähintään toisen asteen tutkinto. Koulutustason nosto tukee työllisyyttä ja osallisuutta, ehkäisee eriarvoistumista ja parantaa terveyttä ja elämänlaatua.

Kuntien pitää varmistaa lukio- ja toisen asteen ammatillisen koulutuksen saatavuus ja saavutettavuus. Lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen laatua on parannettava ja kehittämistyötä jatkettava oppivelvollisuuden toteutumiseksi.

Laadukkaat sivistyspalvelut ovat kunnan elinehto. Kirjasto-, museo-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut sekä taiteen perusopetus ja vapaa sivistystyö tarjoavat kaikenikäisille mahdollisuuden oppia ja kehittyä. Kulttuuri

Kuntien nuorisotyöllä on tärkeä merkitys lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa.

kiinnittää meidät yhteisöömme ja luo osaltaan turvallisen arjen. Nuorisotyö tukee nuorten hyvinvointia, aktiivista toimintaa ja omaehtoista oppimista sekä kasvua aktiivisiksi ja täysivaltaisiksi kansalaisiksi.

- Varhaiskasvatus ja perusopetus pitää toteuttaa lähipalveluina.
- Kuntien pitää lisätä yhteistyötä laadukkaiden sivistyspalveluiden turvaamiseksi alueilla, joissa lapsia syntyy vähän.
- Hyvinvointialueiden pitää saattaa opiskeluhuollon palvelut lainsäädännön edellyttämälle tasolle ja toteuttaa niitä lähtökohtaisesti lähipalveluina sekä edistää opiskeluhuollon, kouluterveydenhuollon ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedonsiirron sujuvuutta.
- Nuorisotyötä on hyödynnettävä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisessa myös osana koulu yhteisöä. Nuoriso-

ja liikuntapalveluiden taloudellisten ja henkilöstöresurssien pitää olla riittävät ja vastata nuorisolain ja liikuntalain asettamia tavoitteita.

- Koulutuksen laadun varmistamiseksi jokaisella kunnalla on oltava ajantasainen sivistyspoliittinen ohjelma, joka kuuluu kunnan strategiaan asiakirjoihin.
- Taiteen perusopetuksen saatavuutta ja yhteyttä kouluihin on parannettava. Tavoitteena on, että nykyistä useammat lapset pääsevät tavoitteellisesti harrastamaan ja opiskelemaan taidetta.
- Maahanmuuttajien yksilölliset koulutuspolut ja heidän opiskelunsa laaja tukeminen on otettava erityiseksi painopisteeksi. Tukea on pyrittävä tarjoamaan maahanmuuttajan omalla äidinkielellä.
- Kirjastojen resurssien pitää vastata niiden laajentuneita tehtäviä ja kehittämistarpeita. Mahdollisten kulttuuripalveluiden yhdistelmävirkojen täytyy olla tarkoituksenmukaisia.

Maahanmuuttajien yksilölliset koulutuspolut ja heidän opiskelunsa laaja tukeminen on otettava erityiseksi painopisteeksi.

3

Elinvoimaa yrityksistä, osaajista ja palveluista

Elinvoimapolitiikalla varmistetaan, että kunta kasvaa ja pystyy tarjoamaan asukkaalleen laadukkaat palvelut. Kuntien on tärkeää panostaa työllisyyteen jarittäjyyteen, TKI-toimintaan, digitalisaatioon sekä osaamis- ja työperäiseen maahanmuuttoon.

Kuntien pitää tarjota riittävät puitteet monipuoliselle yritys-kannalle, innovaatioekosysteemille ja verkostojen syntymiselle. Kuntien toimintaympäristön ja imagon pitää tukea siinä toimivien yritysten kiinnostavuutta kansainvälisten investoijien silmissä. Tähän liittyy kunnan koon lisäksi mahdollisuudet päästöttömään energiaan ja lämpöön sekä digitaaliseen kyvykkyyteen.

Kunta voi tukea yritysten tai julkisen sektorin ja korkeakoulujen välistä TKI-toimintaa tarjoamalla tarpeelliset tilat ja infrastruktuurin yritysten

Elinkeino-politiikalla kunta voi varmistaa kasvun ja laadukkaat palvelut.

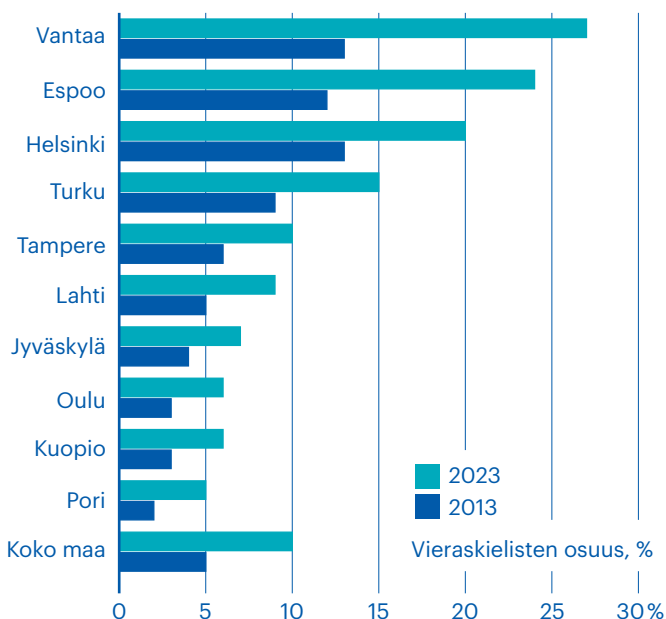
ja korkeakoulujen kohtaamisille. Lisäksi kuntien pitää tarjota isona asiakkaana kokeilualustaa skaalautuville ratkaisuille ja tukea siten hankintatoiminnallaan ja tarjoamallaan puitteilla esimerkiksi tekoälyn, automaation, kiertotalouden, ilmastoteknologian, tietoliikenteen tai kvanttilaskennan ratkaisujen kehittämistä. Innovatiivisen hankintatoiminnan tulee olla peruslähtökohta kunnissa.

Kuntien elinkeinopolitiikalla on keskeinen merkitys vihreän siirtymän ja tuottavuuskasvun tukemisessa. Hiilineutraaliustavoite osaltaan edistää tiivistä yhdyskuntarakennetta, jonne voidaan kustannustehokkaasti rakentaa infrastruktuuri, joka tukee yrityksiä, päästöttömyyttä, mutta myös elämisen laatua. Kuntien pitää tukea taloyhtiöiden energiasäästöratkaisuja ja mahdollistaa taloyhtiöille omaa energiatuotantoa.

Kuntien on mitoitettava työllisyysalueiden rahoitus ja osaava henkilöstö alueen tarpeet ja tulevaisuudentavoitteet huomioiden. Korkeakoulutetut on huomioitava tärkeänä kohderyhmänä, jonka työttömyys on usein kaikista kalleinta ja jonka hyvästä työllisyydestä hyötyvät useat. Myös osatyökykyisten ja vammaisten työllisyyspalvelut on turvattava. Tiedottamista on lisättävä eri tukimuodoista osatyökykyisille ja heille on suunnattava tarvittavaa tukea myös yritystoiminnan mahdollistamiseksi. Kuntien ja hyvinvointialueiden on panostettava yhteistyöhön työvoima-, kotouttamis- ja sotepalveluissa sekä koulu-

Korkeakoulutetut pitää huomioida tärkeänä kohderyhmänä työllisyyspalveluissa.

Vieraskielisten osuus kaksinkertaistunut monissa kaupungeissa

Lähde: Tilastokeskus

tuksessa. Kuntien tulee mahdollisuuksien mukaan tehdä yhteishankintoja työvoimapalveluissa. Työvoimapalveluiden kustannusvaikutusta on pyrittävä parantamaan.

Elinvoimaiset kunnat houkuttelevat osaavaa työvoimaa. Laadukkaat ja helposti saavutettavat palvelut tukevat Suomeen muuttamista ja mahdollisesti mukana seuraavan perheen asettautumista. Tavoitteena tulee olla palveluiden tarjoaminen mahdollisimman pitkälle yhden luukun periaatteella. Kotoutumiskoulutuksen laatu on varmistettava ottamalla se osaksi järjestämislavan alaista koulutusta. Mahdollisuus kielikoulutukseen pitää taata maahantulon perusteeseen katsomatta. Maahanmuuttajien ammatillista verkostoitumista on vahvistettava mentoroinnin avulla ja suuntaamalla työvoimakoulutusta korkeakoulu-etuille maahanmuuttajille.

Hyvätasoiset kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut ovat vetovoimatekijöitä, sillä ne houkuttelevat paitsi asukkaita, myös osaavaa työvoimaa ja matkailijoita.

- Kuntien tulee tiivistää yhteistyötä korkeakoulujen, ammatillisten oppilaitosten, työelämän, järjestöjen, tutkimuslaitosten ja elinkeinoelämän kanssa suotuisan toimintaympäristön luomiseksi yrittäjyydelle- ja innovaatioille.

Elinvoimaiset kunnat houkuttelevat osaavaa työvoimaa.

- Kuntien pitää luoda mahdollisuuksia elinvoimaiselle yritystoiminnalle muun muassa jakamalla hankintoja pienempiin kokonaisuuksiin, toimitilaratkaisuilla ja vuoropuhelulla yritysten kanssa.
- Kuntien pitää panostaa tiestön kuntoon, kävelyn ja pyöräilyn väyliin, luontoon ja asuinalueiden viihtyvyyteen.
- Kuntien ja maakuntaliittojen pitää vahvistaa yhteistyötä maankäytön suunnittelussa ja kestävässä kehityksessä.
- Kuntien on huolehdittava riittävästä asuntotuotannosta kohtuuhintaisen asumisen varmistamiseksi.
- Kuntien on tunnistettava työllisyyspalvelut kuntien keskeiseksi elinvoimapalveluksi ja edistettävä mahdollisimman nopeaa työllistymistä.
- Vanhempien paluuta työelämään on tarvittaessa tuettava tarjoamalla perhevapaalla oleville työllistymistä edistäviä palveluita viimeistään lapsen täyttäessä kaksi vuotta.
- Maahanmuuttajien ammatillista verkostoitumista on vahvistettava mentoroinnin avulla ja suuntaamalla työvoimakoulutusta korkeakoulutetuille maahanmuuttajille.
- Monikielisiä varhaiskasvatuspalveluita on lisättävä kansainvälisten osaajien houkuttelemiseksi.
- Kaupunkien valtiosuoksissa on asetettava korkeampi taso vieraskielisyys- sekä koulutustausta- ja työttömyyskertoimille.
- Kotikuntarekisteröinnin tekemistä on helpotettava muuttamalla kotikuntalakia.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden työtehtäviin vaadittavien kielitaitovaatimusten tulee olla tarkoituksenmukaisia ja mahdollistaa kielitaidon kertyminen työn ohessa.

Lähde: Tilastokeskus

4

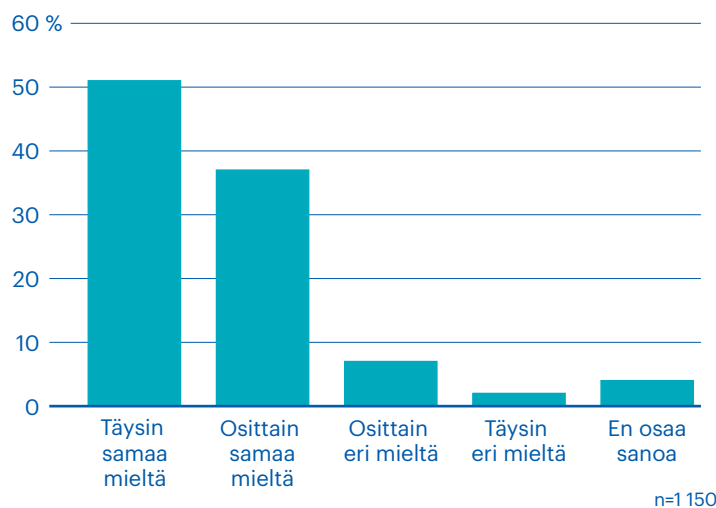
Toimivat ja laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut kaikille

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tärkeä osa hyvinvointia ja kokonaisturvallisuutta. Palveluiden pitää tukea sairauksien ja ongelmien ennaltaehkäisyä, terveyttä ja toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia ja mielenterveyden edistämistä sekä kriisinkestävyttä. Hyvä hallinto sekä tutkittuun tietoon perustuva johtaminen takaavat toimivat ja laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Hallinnon resurssoinnin pitää olla riittävä, jotta voidaan varmistaa julkisten palvelujen hyvä suunnittelu ja niiden tasa-arvoinen toteutus.

Palveluverkkoa ja -profiilia hyvinvointialueella on tarkasteltava palvelutarpeesta lähtien. Perustason palveluita pitää vahvistaa ja pyrkiä kaventamaan väestön terveyseroja. Sujuvilla palveluketjuilla, palveluiden integraatiolla ja vahvistamalla ennaltaehkäiseviä palveluita ja kuntoutusta ehkäistään ongelmien kasautumista ja hillitään kustannusten kasvua. Mielenterveys- ja päihdeongelmien ennaltaehkäisyä ja hoitoa sekä moniammatillista yhteistyötä on vahvistettava sote-keskuksissa sekä kuntien ja hyvinvointialueen toimijoiden yhteistyöllä.

Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat tärkeä osa hyvinvointia ja kokonaisturvallisuutta.

Olen huolissani julkisten terveydenhuoltopalvelujen laadusta tai saatavuudesta sitten, kun olen itse eläkeiässä

Lähde: Akava Works -alue- ja kuntapalvelukysely 2024

*Kyselyn tulokset ovat osoitteessa <https://akavaworks.fi/kyselyt/alue-ja-kuntapalvelukysely-2024>

Nopea ja helppo pääsy palveluihin pitää varmistaa yhdenvertaisesti koko maassa ja hyvinvointialueiden sisällä. Lähi-, etä-, digi- ja liikkuvia palveluita on kehitettävä ja tarjottava niille soveltuvissa tilanteissa. Lähipalveluja pitää jatkossakin olla saatavilla huomioiden eri väestöryhmien tarpeet ja digitaaliset valmiudet.

Lääkehuolto, lääkehoidon arviointi ja apteekkien osaaminen ovat osa palvelukokonaisuutta ja vaikuttavat osaltaan kustannusten hillintään. Kaikilla hyvinvointialueilla on otettava käyttöön TYÖOTE-toimintamalli julkisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon välisten siirtymien sujuvoittamiseksi ja sairauspoissaolojen lyhentämiseksi.

Sote-alan osaajapulaan tarvitaan ratkaisuja. Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön riittävyys ja saatavuus varmistetaan oikealla työn- ja tehtäväjaolla. Sote-ammattihenkilöiden työ pitää kohdentaa tutkintoa vastaaviin tehtäviin. Avustavan ja tukipalveluiden henkilöstön määrää on lisättävä siten, että varmistetaan asiakas- ja potilasturvallisuus kaikissa tilanteissa.

Palveluiden tuottamisessa hyödynnetään julkisia, yksityisiä ja järjestöjen tuottamia palveluita ja palveluseteliä. Sote-alan yrittäjyyden toimintaedellytyksiä vahvistetaan kaikkialla Suomessa. Osana tätä varmistetaan, että ammatinharjoittajan ja terveyspalveluyrityksen välinen neuvotteluasema ja sopimusehdot ovat tasapainossa.

Sote-alan osaajapulaan tarvitaan ratkaisuja.

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeinen tehtävä yhteistyössä hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa. Kirjasto-, museo-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä ravitsemuspalvelut lisäävät hyvinvointia ja siten ehkäisevät yhteiskunnallisia ja terveydellisiä ongelmia.
- Palveluiden tuottamisessa pitää hyödyntää monituottajuutta ja palveluihin pääsy on varmistettava monipuolisten palvelumuotojen avulla.
- Hyvinvointialueiden palveluiden kustannusten pitää olla läpinäkyviä ja seurantaa on kehitettävä.
- Sote-yrittäjyyttä on edistettävä julkisten hankintojen kautta jakamalla niitä pienemmiksi ja lisäämällä hankintaosaamista.
- Ennaltaehkäiseviä palveluita on vahvistettava. Monialaisten kuntoutuspalveluiden ja matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden saatavuus sekä työikäisten työterveyden ja työkyvyn riittävä osaaminen sote-keskuksissa pitää

varmistaa. Ennaltaehkäisevät tai matalan kynnyksen palvelut eivät kuitenkaan korvaa olemassa olevia hoidollisia palveluita.

- Perheiden, lasten ja nuorten tukipalvelujen pitää olla lähellä ja niihin on päästävä nopeasti. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluiden pitää olla riittäviä ja saatavissa lähipalveluna.
- Ikäntyneiden palveluissa on lisättävä ennaltaehkäiseviä, toimintakykyä tukevia palveluja ja tähän on myös varmistettava riittävät resurssit. Lisäksi vaativaa hoivaa tarvitsevien palvelut on turvattava.

5

Hyvinvoiva henkilöstö mahdollistaa laadukkaat palvelut

Reilu ja vastuullinen työnantajapolitiikka on paras tapa varmistaa osaavan työvoiman saatavuus. Henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden varmistamiseksi on tärkeää, että työoloja parannetaan, työn houkuttelevuutta vahvistetaan ja sen merkityksellisyyttä tehdään näkyväksi. Tätä on tuettava hyvällä ja vuorovaikutteisella johtamisella,

työhyvinvoinnista huolehtimalla sekä osallistamalla henkilöstö työtä koskevaan päätöksentekoon, suunnitteluun ja kehittämiseen.

Työikäisen väestön työ- ja toimintakyvyn sekä työhyvinvoinnin ja mielenterveyden ennakoivalla tukemisella osaavaa työvoimaa riittää myös tulevaisuudessa. Henkilöstölle on varmistettava kattavat ja moniammatillista osaamista tehokkaasti hyödyntävät työterveyspalvelut.

Pätevä, osaava, hyvinvoiva ja sitoutunut henkilöstö takaa palveluiden laadun. Aikuskoulutustuen lakkauttamisen takia henkilöstön mahdollisuudet osaamisen kehittämiseen ovat heikentyneet. Eri-ikäisten työntekijöiden osaamisen ylläpitäminen ja kehittäminen on varmistettava mahdollistamalla työntekijöiden oikeus jatko- ja täydennyskoulutukseen sekä mentorointiin. Tämä tukee työhyvinvointia ja työssä jaksamista ja jatkamista.

Etätöiden mahdollisuuksien ja monipaikkaisuuden tukeminen on työnantajan kilpailuvaltti. Kuntiin tarvitaan yhteisöllisiä etätyötiloja, jotka toimivat myös osaajien verkostoitumisen kohtaamispaikkoina.

Rekrytointien on oltava avoimia, läpinäkyviä sekä vastuullisia. Osaajia tarvitaan myös ulkomailta. Kunnissa ja hyvinvointialueilla on kiinnitettävä huomiota henkilöstön tasa-arvoiseen kohteluun, yhdenvertaisuuteen ja monimuotoisuuteen työyhteisössä.

Vähennetään segregatiota ottamalla huomioon sukupuolten tasa-arvoiset mahdollisuudet osaamisen kehittämiseen ja luomalla tasa-arvoiset edellytykset uralla etenemiseen. Henkilöstön osallistuminen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmien tekoon pitää varmistaa ottamalla mukaan luottamushenkilö ja/tai työsuojeluvaltuutettu.

- Työkyky- ikä- ja muutosjohtamista on vahvistettava, työoloja parannettava ja henkilöstön osallistumisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työhönsä lisättävä.
- Osaamisen kehittämisen mahdollisuudet on turvattava osaajapulaan vastaamiseksi ja kaikilla työpaikoilla pitää tehdä työntekijöiden osaamiskartoitukset.
- Sairauspoissaoloja on vähennettävä. Henkilöstölle pitää varmistaa kattavat ja moniammatilliset työterveyspalvelut. Työterveyshuollon osana pitää olla oikeus lyhytpsykoterapiapalveluihin ja laadukkaaseen työyhteisötyöhön (henkisen) hyvinvoinnin tukemiseksi.
- Kuntien pitää vahvistaa henkilöstön monimuotoisuusosaamista ja järjestää siihen koulutusta.

**Osaamisen
kehittäminen
tukee työhyvin-
vointia ja työssä
jatkamista.**

- Varhaiskasvatuksen ja sote-alan korkeakoulutettujen riittävä määrä ja henkilöstön pysyvyys on varmistettava kehittämällä alan työoloja ja johtamista.
- Kansainvälisissä rekrytoinneissa on järjestelmällisesti torjuttava työvoiman hyväksikäytön riskejä. Anonyymia rekrytointia tulee lisätä.
- Määräaikaisissa työsuhteissa on varmistettava lainmukaiset perusteet.
- Tasa-arvolain noudattamisesta huolehditaan ja erityisesti tähän kiinnitetään huomiota määräaikaisissa työsuhteissa raskaussyrjinnän estämiseksi.

www.akava.fi

Akava